

бира нормативен акт, който не е от общ характер и се отнася само до отделни лица или групи /или селища/, за които предвижда освобождаване от едно или друго задължение, улеснения или облекчения, които останалите жители на страната не ползват. От друга страна привилегия означава самото освобождаване от даденото общо задължение, облекчението или улеснението, признато на лицето или групата с този акт. Самото понятие "привилегия" произлиза от латинските думи *privus* /особен/ и *lex* /закон/⁶.

Предпоставка за претенциите на българите в Седмиградско и Банат за привилегии е приемствеността с привилигированото положение на чипровчани в Османската империя и на търговците католици от България във влашките княжества. Владелците облагодетелстват деловитото и трудолюбиво население, за да подпомогнат напълването на фиска, своята политическа стабилност и военна мощ. Те осъзнават особената изгода, която имат от специализираните умения на опитните металурзи и търговци.

Ще се спра и на още един акт, с който се даряват привилегии. Той е адресиран конкретно до Винга - градът, който издава интересуващото ни тук свидетелство. Този акт е указът на императрица Мария Терезия /1740-1780/ от 1 авг. 1744. Отнася се до "българите, павликяните и православния народ, който ги е последвал от Турция във Влахия"⁷, които са настанени или биха се настанили във Винга. С посочените горе етноними австрийската администрация разграничава българите католици от Чипровския край от потомците на павликяните. Наред с тях са облагодетелствани и православни - още едно косвено свидетелство за тяхното участие в Чипровското въстание. Показателно е и за това, че в Банат българите преодоляват верските различия и се обединяват по народностен признак. На гражданите се отстъпват привилегии в духа на Леополдовата диплома. Съгласно изрично декларираното желание на българите в грамотата от 1744 г. е позволено Винга да получи името на царстващата императрица и градът е преименуван на Терезиопол⁸.

Сборникът актове на францисканеца Евсебий Ферменджин⁹ има за горна хронологическа граница 1799 г. Статията на Милетич отново се основава на документи до началото на XIX век. Цитираната монография на Телбизов се отнася само до Трансилвания и до XVIII в.

Революционните промени от 1848 г. и военните поражения от италианци и прусаци довеждат през 1867 г. до конституирането на дуалистичната Австро-Унгария. Преди това обаче, през цялата първа половина на XIX в., привилегиите като реликти от феодалното право продължават да имат значение.

В Български исторически архив при Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" - София - се съхранява колекция № 68. Тя съдържа документи на трансилванските и банатски българи. Събрана е от Карол Телбизов през втората половина на 30 те години на XX в., когато той е бил редактор на излизания в град Темешвар вестник "Банатски български гласник". Препоръчана е за откупуване от проф. Иван Дуйчев. Колекцията е в процес на обработка. Състои се от повече от 40 оригинали и копия на български, латински, немски, унгарски, румънски език, изписани с